

Загальна
інформація
про Банк

02

Звернення
заступника
Голови
Наглядової
ради

05

Наглядова
рада і Правління
ПУМБ

07

Звіт
Правління

09

Фінансова
звітність
з висновком
незалежних
аудиторів

32

Умови діяльності 09

Результати діяльності 13

Обслуговування
корпоративних клієнтів 17

Обслуговування
приватних клієнтів 21

Процесинговий центр 22

Операції на фінансових
ринках 23

Інформаційні технології 25

Управління ризиками 26

Управління персоналом 28

Участь у житті
українського суспільства 29

Перспективи на 2010 рік 30

Загальна інформація про Банк

- ▶ Перший Український Міжнародний банк (ПУМБ, Банк) був створений як закрите акціонерне товариство рішенням Зборів засновників 20 листопада 1991 року. 23 грудня 1991 року Банк був зареєстрований Національним банком України (НБУ). У квітні 1992 року ПУМБ почав здійснювати банківські операції.
- ▶ З 2009 року організаційно-правова форма ПУМБ – публічне акціонерне товариство. Станом на кінець 2009 року акціонерами Банку були: ТОВ «СКМ ФІНАНС» – 89,87 %, USH Ukrainian Steel Holdings Ltd (Кіпр) – 10 % «мінус» 1 акція та приватні особи – 0,13 %. ТОВ «СКМ ФІНАНС» та USH Ukrainian Steel Holdings Ltd (Кіпр) контролюються компанією «Систем Кепітал Менеджмент» (СКМ).
- ▶ Банк зареєстрований у Донецьку. Керівництво здійснюється через головні офіси, розташовані в Донецьку та Києві. На кінець 2009 року Банк мав 11 філій, розташованих у Дніпропетровську, Донецьку, Запоріжжі, Києві, Луганську, Львові, Маріуполі, Миколаєві, Одесі, Севастополі, Харкові. Мережа відділень ПУМБ

охоплювала 124 відділення. Клієнти ПУМБ мають можливість отримувати банківський та інформаційний сервіс не лише через мережу філій та відділень, а і за допомогою банкоматів, POS-терміналів, системи «Клієнт-Банк», Internet-Banking «ПУМБ-online», GSM-Banking та Call-центру.

- ▶ ПУМБ надає широкий спектр банківських послуг корпоративним і приватним клієнтам. Кількість активних корпоративних клієнтів на кінець 2009 року дорівнювала 2 316, кількість активних приватних клієнтів – 583 682 особам. ПУМБ підтримує ностро-рахунки в 37 банках. 61 банківська установа відкрила в Банку лоро-рахунки. Станом на кінець 2009 року ПУМБ посів 14 місце серед українських банків за розміром активів. Кількість працівників ПУМБ становила 2 622 особи.
- ▶ У 1992 році ПУМБ став першою українською компанією, яка почала складати річну фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) (з 2002 року – Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ)) і підтверджувати її у провідних міжнародних аудиторських компаніях. Валютою виміру фінансової звітності ПУМБ, складеної відповідно до МСФЗ, є гривня, валютою подання – долар США.
- ▶ ПУМБ першим серед українських банків запровадив визнану в міжнародному банківському співтоваристві операційну систему – програмний продукт Midas виробництва компанії Misys IBS Ltd. (Велика Британія), яка функціонує в Банку з 1995 року. Платежі в іноземних валютах здійснюються в SWIFT. Платежі в гривні – в Системі електронних платежів НБУ. Починаючи з 2004 року функціонує Резервний Центр ПУМБ.

- ▶ ПУМБ є одним з провідних операторів українського валютного і міжбанківського кредитного ринку, ринку боргових цінних паперів.
- ▶ З 1996 року ПУМБ активно співпрацює з міжнародними фінансовими інституціями. У 2007 році Банк здійснив дебютний випуск єврооблігацій загальною сумою 275 млн доларів США строком обігу 3 роки. Спираючись на високий рівень довіри іноземних партнерів до ПУМБ, Банк в 2009 році спромігся продовжити термін обслуговування облігацій ще на 5 років.
- ▶ З 1998 року ПУМБ підтримує рейтинги міжнародних рейтингових агентств. Поточні рейтинги Банку, підтверджені агентством Moody's Investors Service у грудні 2009 року, є такими: рейтинг фінансової сталості E+ (прогноз стабільний), депозитний рейтинг в національній валюті B2/NP, депозитний рейтинг в іноземній валюті B3/NP, довгостроковий рейтинг за національною шкалою A3.ua, рейтинг довгострокових зобов'язань в іноземній валюті B2. Прогноз по депозитних рейтингах у національній та іноземній валютах і рейтингу довгострокових зобов'язань в іноземній валюті – «негативний», що є наслідком зниження суверенних рейтингів України на фоні погіршення загальноекономічної ситуації й умов ведення бізнесу в країні.
- ▶ З 2009 року ПУМБ підтримує рейтинги національного рейтингового агентства «Кредит-Рейтинг». Поточні рейтинги Банку, підтверджені агентством у грудні 2009 року, є такими: довгостроковий кредитний рейтинг за національною шкалою – uaBBB (прогноз стабільний), рейтинг надійності депозитів – «4» (висока надійність).

- ▶ На кінець 2009 року ПУМБ випустив понад 462 тисячі платіжних карток Visa та MasterCard, з яких 43 тисячі – «чіпові» платіжні картки. Процесинговий Центр ПУМБ, створений на базі технологій компанії Arkansas Systems Inc. (США), співпрацює з іншими українськими банками в галузі технологій роботи з платіжними картками. В 2006 році Банк запровадив новий бренд «Радіус», який на кінець 2009 року об'єднав мережу банкоматів ПУМБ і 30 банків-партнерів.
- ▶ ПУМБ є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, членом Асоціації українських банків, Торговельно-промислової палати України, Української міжбанківської асоціації членів платіжних систем «ЕМА», Асоціації «Український Кредитно-Банківський Союз», Першої фондової торговельної системи, Української міжбанківської валютної біржі, асоціації «Українські фондови торговці», фондової біржі «Перспектива», Всеукраїнського депозитарію цінних паперів, Професійної асоціації регістраторів і депозитаріїв, принциповим членом всесвітніх платіжних систем MasterCard WorldWide та Visa International, уповноваженим банком Пенсійного фонду України з виплачування пенсій і соціальної допомоги, грошових коштів робітникам бюджетних установ.

Звернення заступника Голови Наглядової ради

Заступник Голови Наглядової ради ПУМБ
Ілля Архипов

Шановні панове!

Я радий представити Вашій увазі Річний звіт ПУМБ за 2009 рік.

2009 рік був дуже складним для України – глобальна криза торкнулася всіх галузей економіки та сфер життя країни. Не стала винятком і фінансова система. І ми пишаємося, що в умовах високої невизначеності, в яких ми всі жили і працювали в 2009 році, результати, продемонстровані ПУМБ, дозволяють говорити не тільки про стабільне і впевнене положення Банку, яким характеризувалася робота ПУМБ протягом 2009 року, але й інші досягнення.

Незважаючи на складну зовнішню середу, ПУМБ залишився вірним прийнятій стратегії розвитку і своїм основним цінностям – Клієнтам і Команді. Що стосується наших завдань, то в 2009 році Банк був сфокусований на підтримці достатньої ліквідності, управлінні кредитними ризиками і, найголовніше, управлінні репутацією. Я переконаний, що саме послідовність у реалізації стратегії, уміння чітко розставляти пріоритети, здатність швидко і ефективно ухвалювати вірні рішення не тільки дозволили нам гідно пройти через труднощі звітного року, а й допомогли стати сильнішими, а, значить, забезпечили основу для майбутнього зростання та розвитку.

Напевно, самим непростим для української банківської системи став перший квартал 2009 року - негативний вплив глобальної фінансової та економічної кризи в цей період відчувався особливо гостро. Враховуючи залежність вітчизняної економіки від ситуації на ринку світової торгівлі, погіршилися макроекономічні показники, почала стрімко девальвувати національна валюта, значно знизилася платоспроможність підприємств і населення. Як наслідок, банківська система зіштовхнулася з масовим відтоком коштів. Ситуація погіршувалася обмеженням доступом до міжнародних ринків капіталу, що спричинило дефіцит ліквідності і значне зростання вартості ресурсів на міжбанківському ринку. Зрозуміло, всі ці фактори позначилися і на становищі справ в ПУМБ: ресурсна база Банку в цей період знижувалася, причому в умовах необхідності сплати зовнішніх

зобов'язань іноземним банкам. Тому, для того щоб запобігти можливим проблемам з ліквідністю, ПУМБ залучив кошти від Національного банку України.

Для реалізації найбільш пріоритетних завдань у 2009 році було прийнято рішення відмовитися від зростання активів і зосередити зусилля на управлінні якістю кредитного портфеля. Саме тому активи банку протягом року скоротилися на 10,4 % (до 2076 млн доларів США).

Тим не менш, вже на початку другого півріччя в Україні з'явилися перші ознаки стабілізації банківської системи. Позитивні тенденції, а також привабливі умови та інноваційні роздрібні продукти ПУМБ не тільки припинили відтік коштів приватних клієнтів, але навіть забезпечили їх зростання порівняно з 2008 роком (+ 3 %). Як наслідок, частка банку на ринку роздрібних ресурсів виросла за рік з 1,64% до 1,79 %.

Одним з найважливіших напрямків роботи ПУМБ в 2009 році стала робота із реструктуризації єврооблігацій і кредитів іноземних банків, яка була успішно завершена в кінці 2009 – на початку 2010 року. ПУМБ став першим українським банком, якому вдалося організувати реструктуризацію своїх зовнішніх зобов'язань, і результати цього масштабного і унікального для України процесу дійсно складно переоцінити. Причому успішне завершення реструктуризації означає не тільки стабільність Банку сьогодні, але й наявність ресурсів для руху вперед, розвитку і зростання в майбутньому.

Слід також відзначити, що в 2009 році всі українські банки зіткнулися з необхідністю збільшення видатків на формування резервів під можливі втрати за кредитами, що, звісно, позначилося і на результатах фінансових показників. ПУМБ не став винятком: у зв'язку з погіршенням якості обслуговування клієнтської заборгованості за 2009 рік резерв під зменшення корисності кредитного портфеля збільшився в 2,3 рази. Саме витрати на формування резервів зумовили отримання банком збитку за 2009 рік, при тому, що, незважаючи на зменшення активних операцій за підсумками мину-

лого року, ПУМБ забезпечив високий рівень прибутку до резервування і оподаткування (103 млн доларів США).

Ще кілька знакових подій у внутрішньому житті банку відбулося вже на початку 2010 року: у січні до команди топ-менеджменту ПУМБ приєднався новий Голова Правління, пан Костянтин Вайсман та заступник Голови Правління, відповідальний за напрям роботи з персоналом, пані Олена Дятлова. Я абсолютно впевнений, що менеджерській команді ПУМБ під силу впоратися з усіма завданнями, поставленими перед ними Акціонерами та Спостережною Радою, а найголовніше, Ринком і Клієнтами. У 2010 році ми разом продовжимо реалізацію поставлених завдань, і будемо працювати над зміцненням ринкових позицій Банку, над підвищенням якості сервісу і підвищенням ефективності кожного з напрямків діяльності ПУМБ.

На закінчення свого звернення, я хотів би висловити щиру вдячність кожному члену команди ПУМБ за щоденну роботу, самовіддачу і віру в Банк. Я вважаю, що саме відповідальне ставлення і лояльність кожного співробітника ПУМБ допомогли нам в 2009 році з честю витримати іспит «на міцність», впевнений, вони стануть і запорукою наших майбутніх досягнень.

Особливі слова подяки я хочу адресувати нашим клієнтам і партнерам за те, що вони разом з нами пережили ці непрості часи. Ваша довіра завжди була і залишається найціннішим активом Першого Українського Міжнародного Банку.

Ілля Архипов

Заступник Голови
Наглядової Ради ПУМБ

Наглядова рада і Правління ПУМБ

НАГЛЯДОВА РАДА

* Станом на 1 квітня 2010 року

Хорст Бек

*Голова Наглядової ради
ПУМБ*

Ілля Архипов

*Директор з розвитку
бізнесу ЗАТ «СКМ»
Заступник Голови
Наглядової ради ПУМБ*

Олег Попов

*Генеральний директор
ЗАТ «СКМ»
Член Наглядової ради
ПУМБ*

Анна Дугадко

*Менеджер з розвитку
бізнесу ЗАТ «СКМ»
Член Наглядової ради
ПУМБ*

Сергій Курилко

*Заступник директора
Юридичної фірми
«Воропаєв та партнери»
Член Наглядової ради
ПУМБ*

ПРАВЛІННЯ ПУМБ

** Станом на 1 квітня 2010 року*

**Костянтин
Вайсман**

*Голова
Правління ПУМБ*

**Роберт
Дзялак**

*Заступник Голови
Правління ПУМБ*

**Олена
Дятлова**

*Заступник Голови
Правління ПУМБ*

**Геннадій
Молодчінний**

*Заступник Голови
Правління ПУМБ*

**Сергій
Черненко**

*Заступник Голови
Правління ПУМБ*

**Дмитро
Юргенс**

*Заступник Голови
Правління ПУМБ*

Звіт Правління

УМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ

У 2009 році економіка і банківська система України функціонували в умовах фінансово-економічної кризи і політичної нестабільності.

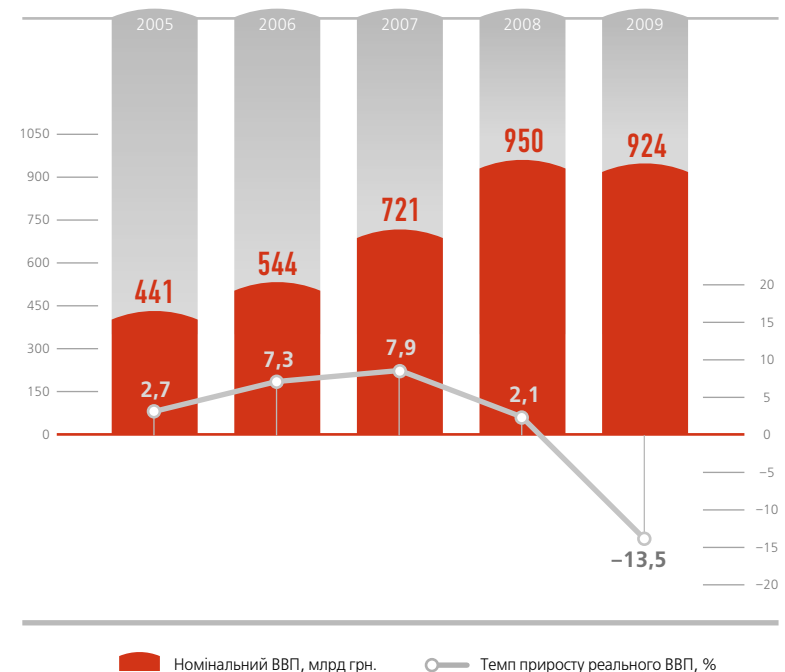
Найбільш важким для банківської системи став період IV кварталу 2008 року – I квартал 2009 року, коли Україна повною мірою відчула негативні наслідки глобальної фінансової й економічної кризи. Залежність економіки України від кон'юнктури світової торгівлі обумовила погіршення макроекономічних показників, стрімку девальвацію національної валюти, пониження платоспроможності суб'єктів господарювання і населення.

Обсяг промислового виробництва України за рік скоротився на 21,9 % (у 2008 році – на 3,1 %). Реальний ВВП скоротився на 13,5 % у порівнянні зі зростанням на 2,1 % у 2008 році.

Індекс споживчих цін (індекс інфляції) склав 112,3 % проти 122,3 % у 2008 році на фоні значного економічного спаду і слабого споживчого попиту.

Динаміка ВВП України					
	2005	2006	2007	2008	2009 прогноз*
Номінальний ВВП, млрд грн.	441	544	721	950	924
Темп приросту реального ВВП, %	2,7	7,3	7,9	2,1	-13,5

* попередні дані Держкомстату по ВВП України за 2009 рік вийдуть 31.03.2010 р.

Труднощі, що виникли з ліквідністю в таких великих банках, як Промінвестбанк, НАДРА БАНК, Укрпромбанк, визначили зростання недовіри до фінансових установ, і як наслідок – масовий відтік коштів з депозитних рахунків клієнтів.

На тлі обмеженого доступу до міжнародних ринків капіталу банківська система зазнала жорсткого дефіциту ліквідності, що призвело до суттєвого зростання вартості ресурсів на міжбанківському ринку.

Для стабілізації ситуації Національний Банк України був вимушений ввести мораторій на достроковий розрив депозитних договорів, провів діагностику банківської системи щодо подальшої докапіталізації, здійснив ресурсну підтримку банків, посилив оперативне втручання в діяльність ряду банківських установ.

Таким чином, у другому півріччі 2009 року з'явилися перші ознаки відносної стабілізації ресурсної бази та прийнятного рівня накопиченої ліквідності.

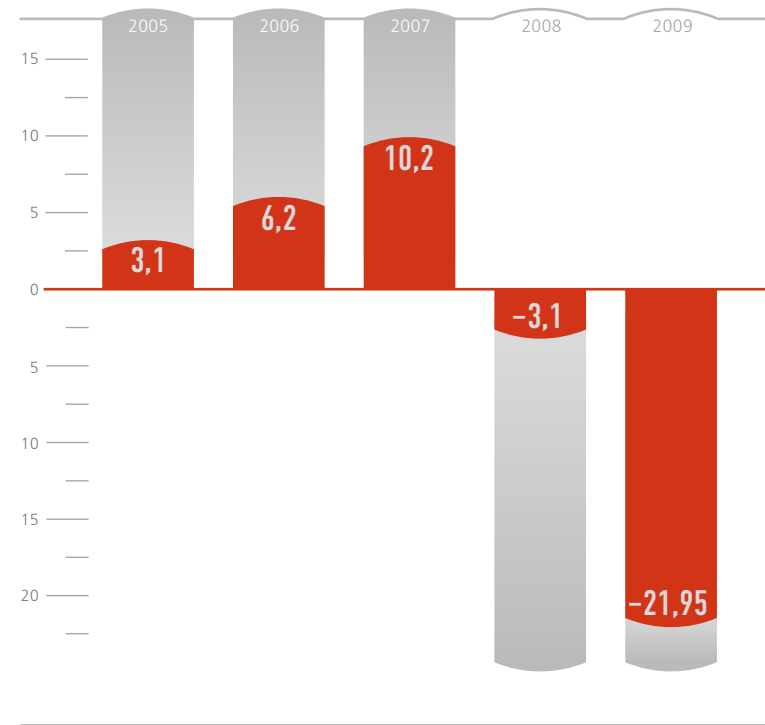
Проте за підсумками 2009 року зобов'язання банківської системи скоротилися на 6,6 % (у 2008 році – зросли на 52 %).

Зокрема відтік коштів юридичних осіб по банківській системі України в цілому склав 21 % (у 2008 році – зростання на 23 %), фізичних осіб – на 5,2 % (у 2008 році – зростання на 31 %).

Скорочення ресурсної бази зумовило зниження чистих активів банківської системи України у 2009 році на 5,8 % (у 2008 році – зростання на 55 %).

Погіршення якості активів фінустанов внаслідок зниження платоспроможності позичальників викликало практично повне припинення кредитування населення і скорочення програми

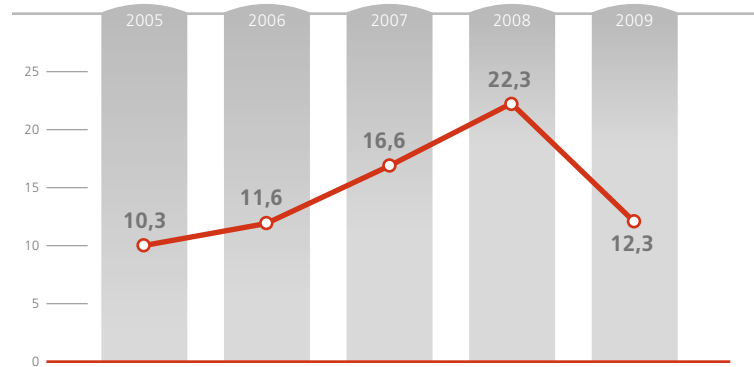
Приріст обсягів промислового виробництва, %					
	2005	2006	2007	2008	2009
Приріст обсягів промислового виробництва, %	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,95

кредитування реального сектору економіки. Основні зусилля були спрямовані на стримування процесу погіршення якості кредитних портфелів, у тому числі шляхом масштабної реструктуризації раніше виданих кредитів.

Динаміка темпів інфляції

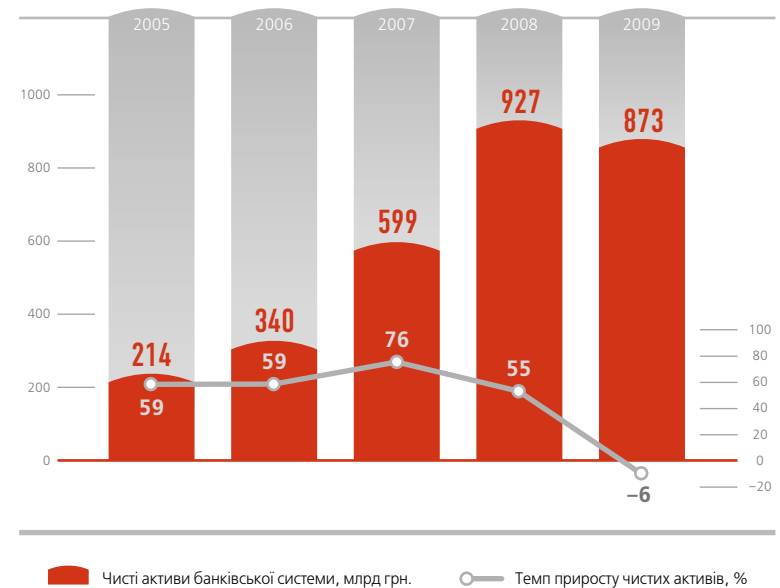
	2005	2006	2007	2008	2009
Динаміка інфляції, %	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3

Динаміка темпів інфляції
грудень до грудня попереднього року, %

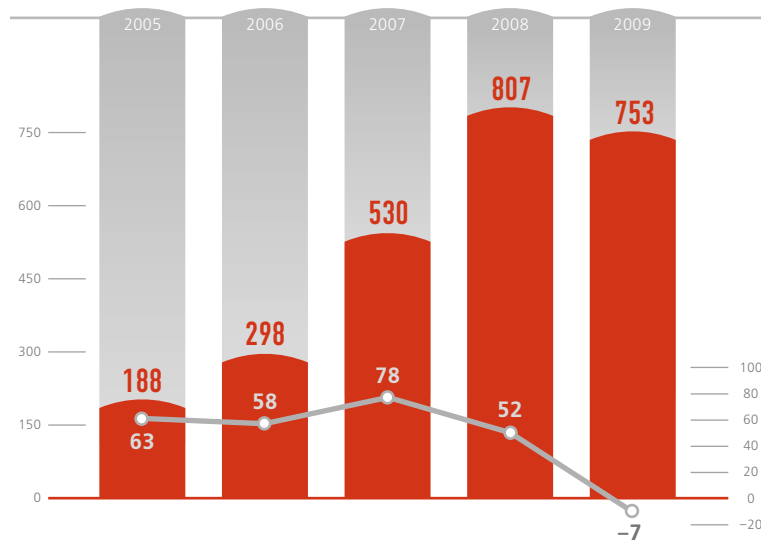
Чисті активи банківської системи

	2005	2006	2007	2008	2009
Чисті активи банківської системи, млрд грн.	214	340	599	927	873
Темп приросту чистих активів, %	59	59	76	55	-6

Зобов'язання банківської системи

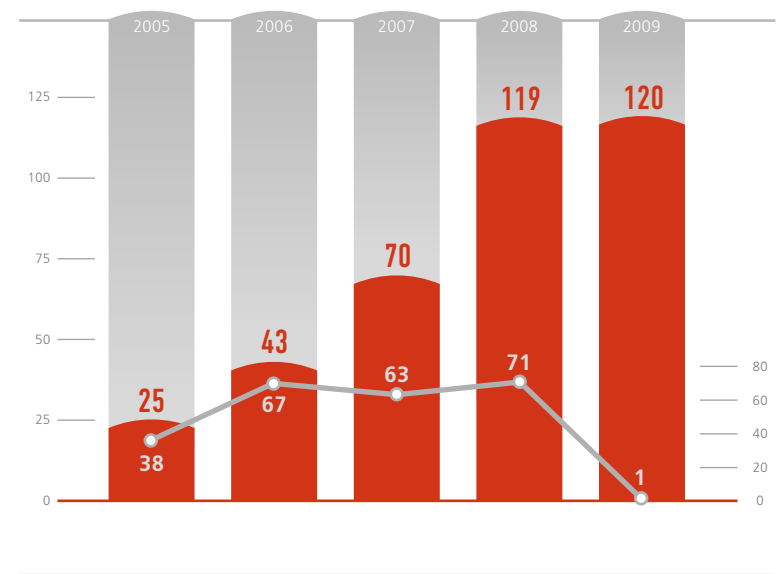
	2005	2006	2007	2008	2009
Зобов'язання банківської системи, млрд грн.	188	298	530	807	753
Темп приросту зобов'язань, %	63	58	78	52	-7

■ Зобов'язання банківської системи, млрд грн. — Темп приросту зобов'язань, %

Капітал банківської системи

	2005	2006	2007	2008	2009
Капітал банківської системи, млрд грн.	25	43	70	119	120
Темп приросту капіталу, %	38	67	63	71	1

■ Капітал банківської системи, млрд грн. — Темп приросту капіталу, %

За 2009 рік кредитний портфель юридичних осіб збільшився на 1 % (у 2008 році – на 70 %), кредитний портфель фізичних осіб скоротився на 17 % (у 2008 році – зріс на 76 %).

Збільшення витрат банків на формування резервів під можливі втрати по кредитах негативно відбилося на фінансовому результаті фінустанов. Збитки банківської системи у 2009 році склали 31,5 млрд гривень. У таких умовах більшість банків були вимушені здійснювати додаткову капіталізацію для забезпечення нормативного рівня достатності капіталу. Власний капітал банків зріс на 1 % (у 2008 році – на 71 %).

У цілому, низький рівень регуляторного й операційного оточення і нестабільність політичної ситуації визначають збереження слабкої ресурсної бази банківського сектору, дефіциту «довгих» коштів і високих ризиків при здійсненні активних операцій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ У 2009 РОЦІ

Головним завданням ПУМБ у 2009 році було забезпечення достатнього рівня ліквідності балансу і збереження високого рівня капіталізації, внаслідок чого Банк відмовився від зростання обсягу активів у 2009 році, зосередивши зусилля на управлінні якістю кредитного портфеля. Таким чином, активи ПУМБ за 2009 рік скоротилися на 10,4 %, до 2 076 млн доларів США, станом на 31 грудня 2009 року. За розміром активів ПУМБ на кінець 2009 року посідає чотирнадцяте місце в рейтингу Національного банку України (НБУ).

Найбільш суттєві втрати ресурсна база ПУМБ відчула у I кварталі 2009 року, коли необхідність сплати кредитів іноземних банків

в межах виконання договірних зобов'язань супроводжувалась характерним для банківської системи в цілому відтоком коштів з клієнтських рахунків.

З метою запобігання можливому погіршенню стабільності роботи у піковий період кризи ПУМБ залучив кошти від Національного банку України.

Завдяки продемонстрованій Банком стабільності, впровадженню на ринку роздрібних послуг нових продуктів з прозорими і привабливими умовами, подальшому розвитку напрямку з надання послуг через мережу альтернативних каналів продажу, переважно Internet Banking, ПУМБ спромігся не лише припинити відтік коштів приватних клієнтів, але й за підсумками 2009 року забезпечити їх зростання на 3 %. Як наслідок, доля ПУМБ на ринку роздрібних ресурсів зросла за рік з 1,64 % до 1,79 %.

Дефіцит оборотних коштів, скорочення обсягу бізнесу підприємств обумовили відтік корпоративних ресурсів на 38,5 % з рахунків ПУМБ.

Враховуючи необхідність істотних виплат по міжнародним позикам на короткостроковому інтервалі (більш ніж 620 млн доларів США за 2009 – початок 2010 року), ПУМБ поставив собі за мету забезпечити реструктуризацію єврооблігацій і кредитів іноземних банків, що була успішно завершена наприкінці 2009 року. З-поміж ключових змін умов реструктуризації єврооблігацій (275 млн доларів США) – продовження строку погашення з 16 лютого 2010 року до 31 грудня 2014 року. Решта міжнародних фінансових інструментів була об'єднана в єдиний синдикований кредит загальним обсягом 237 млн доларів США з однаковими умовами обслуговування, а саме погашення боргу

до 31 грудня 2014 року частинами, розмір яких буде визначатися, виходячи зі становища з ліквідністю в Банку.

Таким чином, ПУМБ забезпечив своєчасне виконання зобов'язань навіть у період кризи і збудував стійку платформу для подальшого розвитку бізнесу.

Ефективна політика Банку з управління ліквідністю дозволила виконувати протягом року всі нормативи, встановлені Національним банком України, вимоги обов'язкового резерву на рахунках в НБУ та інші нормативні вимоги органів банківського контролю і нагляду, окрім ліміту довгої валютної позиції. Перевищення ліміту довгої валютної позиції має місце внаслідок зміни порядку розрахунку цього показника, у зв'язку з чим ПУМБ узгодив з Національним банком України графік забезпечення визначеного розміру показника у термін до 1 січня 2011 року, порушень графіку Банк не допускав.

Відповідно до результатів діагностичного обстеження Банку щодо необхідності збільшення регулятивного капіталу в жовтні 2009 року ПУМБ залучив на умовах субординованого боргу 220 млн гривень.

При цьому, показник адекватності регулятивного капіталу зберігав свій високий рівень протягом всього 2009 року. На 31 грудня 2009 року адекватність регулятивного капіталу, розрахована згідно з рекомендаціями Базельського комітету, становила 23,24 % (при нормативі не менш ніж 15 %). Адекватність регулятивного капіталу, розрахована згідно з методикою НБУ, склала 19,05 % (при нормативі не менш ніж 10 %).

Активи корпоративного бізнесу (кредити і враховані векселі) за 2009 рік знизилися на 15 %, до 1 217,2 млн доларів США. Ак-

тиви роздрібного бізнесу знизилися на 17,4 %, до 481,0 млн доларів США.

З метою зниження ризику зростання простроченої заборгованості, в першу чергу, за валютними кредитами, Банк здійснював програму реструктуризації, що включає можливість конвертувати заборгованість клієнтів з іноземної валюти в національну і збільшити термін обслуговування боргу.

За 2009 рік резерв під зменшення корисності кредитного портфеля збільшився в 2,3 рази при скороченні кредитного портфеля на 16 %, що є наслідком погіршення якості обслуговування клієнтської заборгованості. Таким чином, рівень покриття сформованими резервами кредитних операцій ПУМБ збільшився з 6,45 % на 1 січня 2009 року до 17,54 % станом на 31 грудня 2009 року.

З метою запобігання наслідкам фінансової кризи Банком у 2009 році були переглянуті підходи до кредитування, а саме:

- заборонені бланкові операції та операції, рівень ризику яких важко визначити і проконтролювати;
- прийняті більш жорсткі вимоги до фінансового стану позичальників;
- тимчасово припинено довгострокове кредитування: середній термін для нових кредитів – не більш ніж 6 місяців, термін реструктуризації – не більш ніж 1 рік;
- прийняті більш жорсткі вимоги до обмеження концентрації кредитного ризику.

Незважаючи на зменшення активних операцій, за підсумками 2009 року ПУМБ забезпечив високий рівень прибутку до резервування й оподаткування, який склав 103 млн доларів США.

Видатки на формування резервів під зменшення корисності активів зумовили отримання Банком збитку за результатами 2009 року.

Основні показники діяльності ПУМБ

тис. доларів США

Показники	2009 рік	2008 рік
Баланс на 31 грудня		
Чисті активи	2 076 455	2 317 815
Заборгованість інших банків	292 361	113 573
Цінні папери	11 172	33 704
Кредити клієнтам	1 411 494	1 902 146
Зобов'язання	1 711 751	1 866 655
Заборгованість перед НБУ	245 241	66 805
Заборгованість перед іншими банками	29 877	62 570
Кошти клієнтів	723 420	863 474
Єврооблігації та кредити іноземних банків	564 807	768 920
Власний капітал	364 704	451 160
Звіт про фінансові результати		
Чистий процентний дохід	133 157	136 135
Відрахування в резерв під зменшення корисності кредитів	-170 483	-103 213
Чистий дохід за виплатами та комісійними	19 139	32 134
Торгівельний та інші доходи	19 910	20 150
Операційний дохід	1 724	85 206
Операційні витрати	-61 036	-77 713

Основні показники діяльності ПУМБ

тис. доларів США

Показники	2009 рік	2008 рік
Прибуток до оподаткування	-59 312	7 493
Витрати з податку на прибуток	-5 653	7 769
Чистий прибуток	-64 965	15 262
Достатність капіталу (відповідно до вимог Базельського комітету з банківського нагляду)		
Зважені на ризик активи та позабалансові зобов'язання і ринковий ризик	1 717 214	2 172 787
Капітал 1-го та 2-го рівнів	399 152	464 390
Капітал 1-го та 2-го рівнів / Зважені на ризик активи та позабалансові зобов'язання і ринковий ризик	23,2%	21,4%
Ліквідність		
Активи з терміном погашення до 1 місяця / Зобов'язання з терміном погашення до 1 місяця	0,76	0,76
Активи з терміном погашення до 3 місяців / Зобов'язання з терміном погашення до 3 місяців	0,74	0,74
Співвідношення витрат і доходів		
Операційні витрати / Операційний дохід (до відрахувань у резерв на знецінення позик)	35,4%	41,2%
Чистий процентний спред		
Прибутковість продуктивних активів: Процентні доходи / Середні за рік активи, за якими нараховуються проценти*	15,5%	14,8%
Вартість платних зобов'язань: Процентні витрати / Середні за рік зобов'язання, за якими сплачуються проценти*	12,1%	9,7%
Чистий процентний спред	3,4%	5,1%
Кредитний ризик		
Резерв на знецінення позик / Загальна сума позик клієнтам (на кінець року)	16,8%	6,3%
Непрацюючі кредити / Загальна сума кредитів клієнтам	15,0%	5,2%

* Середні за рік активи та зобов'язання розраховані як середньоарифметичне із показників активів / зобов'язань на початок та кінець року

ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ КЛІЄНТІВ

Окреслюючи основні завдання корпоративного бізнесу ПУМБ на 2009 рік, по-перше, варто зазначити, що, враховуючи необхідність підтримки оптимального рівня ліквідності ПУМБ, головним завданням корпоративної вертикалі впродовж 2009 року було залучення ресурсів за рахунок внутрішнього ринку, тобто орієнтація на нарощування депозитного портфеля. Також, враховуючи те, що одним з основних джерел розрахунків з кредиторами (зовнішні й внутрішні позики, повернення депозитів) були кредитні портфелі банків, для ПУМБ була нагальною необхідністю зменшення кредитного портфеля. Ще однією важливою задачею була зміна структури кредитного портфеля, адже ризик зростання простроченої заборгованості, в першу чергу, по валютних кредитах змусив ПУМБ почати активну програму реструктуризації кредитів корпоративних клієнтів. Крім того, Банк поставив собі за мету автоматизувати основні бізнес-процеси для зниження операційних витрат.

Підбиваючи підсумки 2009 року, перш за все, треба зазначити збільшення кількості вкладників, незважаючи на значний відтік ресурсів з банківських рахунків і зниження депозитного портфеля корпоративних клієнтів ПУМБ. В рамках програми з залучення ресурсів корпоративних клієнтів були зроблені наступні кроки:

- розроблені акційні умови розміщення депозитів в доларах США, які діяли впродовж 5 місяців (квітень-серпень), що дозволило ПУМБ залучити близько 70 нових вкладів сукупним обсягом 22 млн доларів США;
- опрацювання цільових груп клієнтів, зокрема підприємств експортерів-імпортерів;

- індивідуальний супровід фахівцями банку кожного клієнта-вкладника: підбір найбільш оптимальних умов з урахуванням схеми виплати відсотків, режиму роботи рахунку (умови часткового зняття, поповнення і так далі).

Завдяки впровадженню заходів кількість юридичних осіб – вкладників ПУМБ за підсумками 2009 року збільшилася на 53 клієнти, з 425 до 478.

Враховуючи підтримку високого рівня ліквідності Банку, завдяки збереженню стабільності й ефективності роботи, ПУМБ зміг утримати діючу базу основних високодохідних клієнтів, що генерують 97 % доходу корпоративного бізнесу.

ПУМБ за 2009 рік скоротив кредитний портфель корпоративних клієнтів на 213 млн доларів США, портфель документарних операцій – на 106 млн доларів США, що забезпечило Банку високий рівень ліквідності в умовах зменшення ресурсної бази.

Досить успішними були кроки Банку щодо реструктуризації кредитного портфеля. За 2009 рік доля кредитів в національній валюті, в результаті переливу валютного портфеля в гривневий, в структурі загального кредитного портфеля юридичних осіб зросла з 30 % до 45 %. Ці структурні зміни портфеля дозволили клієнтам найбільш безболісно впоратися зі своїми борговими зобов'язаннями.

В результаті, до кінця 2009 року надходження валютної ліквідності в ПУМБ склали 333,7 млн доларів США (195,8 млн доларів США за рахунок погашення та ще 137,9 млн доларів США за рахунок рефінансування у гривню). І незважаючи на те, що розмір працюючих активів зменшився за рахунок погашення валютної складової, Банку вдалося зробити значну переоцінку портфеля і збільшити його ефективність.

Таким чином, у 2009 році Банку вдалося провести реструктуризацію кредитних портфельів найбільших позичальників ПУМБ, що гарантує у 2010 році високу якість портфеля, стабільні надходження ліквідності в Банк і, як наслідок, зниження суми резерву. Також ми визначили і зберегли для подальшої співпраці з Банком найбільш цікавих представників сегменту малого і середнього бізнесу, за рахунок позик яких з високою дохідністю диверсифіковано кредитний портфель. У минулому році ПУМБ досяг того, що кредитний портфель Банку став структурованим і достатньо контрольованим.

На жаль, кредитування нових проектів у 2009 році практично не здійснювалося в наслідок того, що країна, як і раніше, працювала в кризових умовах, і бізнес не розвивався. Кредитування було представлено тільки кредитами під заставу депозитів та короткостроковими кредитами у вигляді овердрафтів.

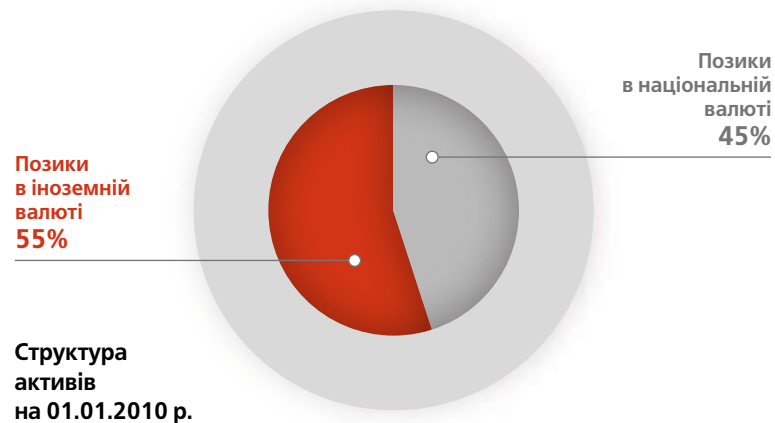
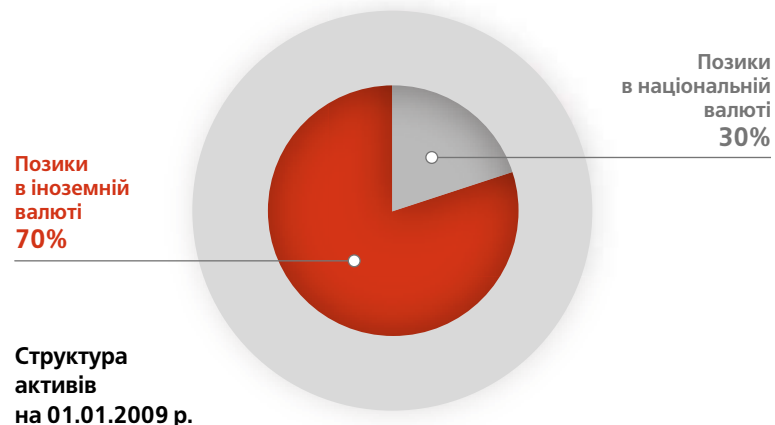
Незважаючи на скорочення кредитного портфеля як основного джерела процентного доходу, за рахунок забезпечення запланованого обсягу реструктуризації і завдяки проведенню зваженої цінової політики з залучення ресурсів, процентний спред по корпоративному бізнесу у 2009 році зріс на 2,2 % з 3,8 % до 6 %.

З метою збільшення рівня комісійного доходу були впроваджені такі заходи:

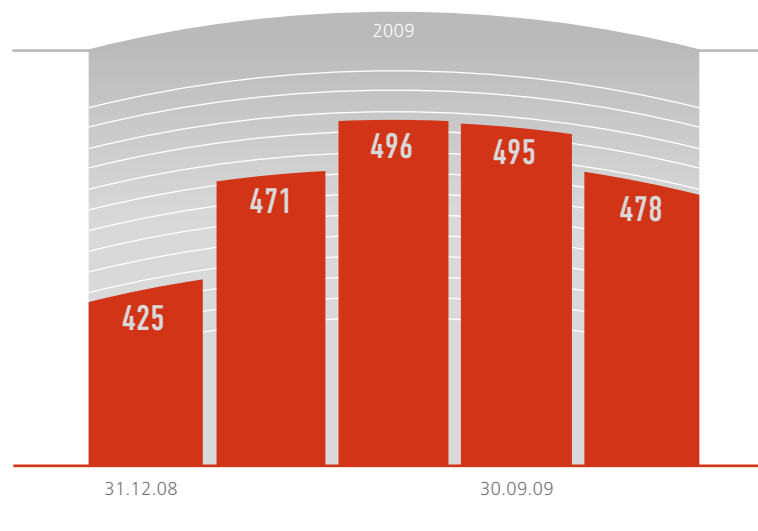
- активізація діючої бази клієнтів, які недостатньо користуються банківськими ресурсами;
- фокусування на реалізації конверсійних послуг;
- залучення нових клієнтів (за 2009 рік клієнтами ПУМБ стало 2 101 підприємство).

Структура активів

млн доларів США	грудень 2008	грудень 2009
Позики в національній валюті	413	548
Позики в іноземній валюті	983	669

Кількість корпоративних вкладників													
	31.12.08	30.01.09	27.02.09	31.03.09	30.04.09	29.05.09	30.06.09	31.07.09	31.08.09	30.09.09	31.10.09	30.11.09	31.12.09
Усього	425	437	465	471	492	496	496	497	493	495	494	479	478

Кількість корпоративних вкладників, 2009 рік.

Як результат, обсяг комісійного доходу корпоративного бізнесу ПУМБ зріс на 23 %, зі 102 млн гривень у 2008 році до 125 млн гривень у 2009 році.

Окрім того, у 2009 році було автоматизовано процес обробки платіжних доручень корпоративних клієнтів в іноземній валюті. Це дозволило знизити витрати часу працівників Банку на ручне введення реквізитів документів в операційну систему Банку і прискорити проведення операцій. Технічна можливість реалізації цього процесу була забезпечена шляхом доопрацювання програмного забезпечення Банку, а саме системи «Клієнт-Банк» (Vega) та автоматизованої системи Midas.

Що стосується документарного бізнесу, то 2009 рік по цьому напрямку значно відрізнявся від попередніх років, що було обумовлено станом світової та української економік, а також ситуацією на міжнародних фінансових ринках. Зростання економіки країни у попередні роки змінилося її спадом у 2009 році, що призвело до зниження кількості торговельних операцій – одного з основних факторів активного використання документарного продукту.

Дохід корпоративної вертикалі млн доларів США														
	2008	2009	січ-09	лют-09	бер-09	квіт-09	трав-09	чер-09	лип-09	сер-09	вер-09	жов-09	лис-09	груд-09
Процентний дохід	206	215	17,3	15,4	17,0	17,2	22,2	17,4	17,9	18,1	17,0	17,5	17,4	20,3
Комісійний дохід	19	16	0,9	1,5	2,3	1,4	0,8	0,8	1,5	2,4	1,7	1,2	0,8	0,8
Дохід	225	231	18,2	16,9	19,3	18,6	23,1	18,3	19,3	20,5	18,7	18,7	18,2	21,2
			18,2	35,2	54,5	73,1	96,2	114,5	133,8	154,3	173,0	191,7	209,9	231,1

Вищезазначені фактори стали чинниками зменшення кількості й розміру операцій у 2009 році, що, в свою чергу, могло призвести до зниження комісійного доходу Банку, і саме тому було прийняте рішення про розширення послуг, що стосуються документарних операцій, і проведено перегляд вартості вже існуючих послуг відповідно до загальноринкових. Також, враховуючи відсутність можливості залучення нових кредитів від іноземних фінансових установ для кредитування торговельних операцій клієнтів Банку і обмеження Національного банку України щодо кредитування в іноземній валюті, розширення виду послуг надало можливість частково компенсувати зменшення процентного доходу за рахунок комісійного. В будь-якому разі, на початку 2009 року було заплановано зниження обох показників, і Банку вдалося не допустити зниження доходів більш, ніж це було заплановано.

Одним з головних завдань 2009 року було збереження ключових клієнтів з точки зору використання документарних продуктів, цю задачу було виконано, і саме операції цих клієнтів сприяли виконанню планів.

ОБСЛУГОВУВАННЯ ПРИВАТНИХ КЛІЄНТІВ

У 2009 році роздрібний бізнес ПУМБ, як і ритейл всіх українських банків, зіткнувся з двома основними проблемами: зниження ліквідності та непогашення кредитів.

Кризові явища у банківському секторі, викликані дефіцитом ресурсів, призвели до мораторію на видачу депозитних коштів приватних клієнтів у великих українських банках (Промінвестбанк, НАДРА БАНК, Укрпромбанк, Родовід тощо), що, в свою чергу, призвело до масового відтоку коштів з банківської системи і до значного зниження показника ліквідності в цілому. Максимальне зниження роздрібного депозитного портфеля ПУМБ було відзначено в першому кварталі 2009 року – з 390,2 млн доларів США станом на 1 січня 2009 року до 319,9 млн доларів США станом на 1 квітня 2009 року. Однак, починаючи з травня минулого року депозитний портфель демонстрував стабільний приріст. Так, за дев'ять місяців 2009 року приріст депозитного портфеля приватних клієнтів склав 79,2 млн доларів США. При тому за підсумками 2009 року ринкова частка ПУМБ за депозитами фізичних осіб зросла з 1,69 % до 2,05 %, і станом на 31 грудня 2009 року депозитний портфель фізичних осіб склав 399 млн доларів США.

Таких результатів вдалося досягти завдяки оптимальним пропозиціям, прозорим і привабливим умовам депозитних продуктів, ефективним рекламним заходам. У 2009 році ПУМБ провів три широкомасштабні депозитні акції: «Блискавичне літо!», «Без промаху!» й «Олімпійське золото». У межах кампанії «Олімпійське золото» кожен вкладник отримав ексклюзивну платіжну

картку Visa Gold Panorama Club в олімпійському дизайні. Також за підсумками акції були визначені володарі трьох ультрасучасних плазмових телевізорів і володар суперподарунку – однієї поїздки на двох на зимові Олімпійські ігри 2010 року до Ванкуверу.

Велику популярність серед клієнтів Банку отримали й інші депозитні продукти ПУМБ: «Супер Депозит!!!», що вже став класичним інноваційний «Online заощадження», тематичний «Футбольний бум!» і дитячий депозит «На виріст!». Все це дозволяє нам сміливо говорити про високу довіру населення України до ПУМБ.

Незважаючи на девальвацію національної валюти та падіння реальних доходів громадян України, Банку вдалося зберегти позитивну динаміку і в погашенні кредитів. За підсумками 2009 року загальний обсяг погашень кредитного портфеля приватних клієнтів склав 134,3 млн доларів США, що стало можливим завдяки реалізованій програмі реструктуризації та рефінансування валютного кредитного портфеля в гривню (за 12 місяців 2009 року обсяг рефінансування склав 38,8 млн доларів США).

Усупереч тому, що 2009 рік був кризовим для банківської системи України, кількість приватних клієнтів ПУМБ збільшилася на 50 тисяч і на кінець року склала 766 тисяч осіб.

ПУМБ постійно дбає про комфорт своїх клієнтів. Протягом 2009 року ПУМБ продовжував реалізацію стратегічних проектів, спрямованих на те, щоб банк став ще ближчим до своїх клієнтів. Зокрема, ПУМБ провів активну роботу з впровадження оновленої версії сервісу Internet Banking – «ПУМБ online». Завдяки цьому сервісу клієнти Банку отримали можливість здійснювати

контроль і управляти своїми грошовими коштами в режимі реального часу (в форматі 24/7) без додаткового звернення до відділення Банку, за допомогою комп'ютера, комунікатора або іншого портативного пристрою.

Крім того, для зручності клієнтів Банку акценти з розвитку «фізичної» мережі точок продажів були зміщені у бік істотного збільшення частки продажів і залучення нових клієнтів за допомогою каналу Internet. У 2009 році проводилася робота з розробки нового, більш зрозумілого і доступного сайту, за допомогою якого, не виходячи з дому чи офісу, можна розмістити депозит або замовити нову платіжну картку.

Для зручності та комфорту клієнтів ПУМБ станом на 31 грудня 2009 року на території України встановлено 525 банкоматів ПУМБ і більш ніж 2 625 банкоматів об'єднаної мережі «Радіус» та АКБ «Укрсоцбанк». Окрім цього, станом на 31 грудня 2009 року в підприємствах торговельно-сервісної мережі ПУМБ встановив 3 197 POS-терміналів. Таким чином, за минулий рік термінальна мережа ПУМБ була збільшена на 43 %, а загальний приріст пристроїв склав 959 терміналів.

З метою активного просування карткових продуктів Банку і підвищення платіжної культури власників карток, у 2009 році ПУМБ взяв участь у Національній маркетинговій кампанії МПС Visa ФІФА-2010 і провів спільну акцію з Міжнародними авіалініями України (МАУ) «Карта, яка окрилює». Завдяки цим заходам, за минулий рік обороти в торговельних POS-терміналах ПУМБ збільшилися на 61 % і станом на 31 грудня 2009 року склали 361,5 млн гривень.

У межах проекту з управління якістю обслуговування клієнтів у 2009 році були розроблені та впроваджені Стандарти продажів

в ПУМБ. ПУМБ здійснює постійний контроль за дотриманням співробітниками Банку єдиних стандартів обслуговування клієнтів, які, таким чином, можуть бути впевнені в постійному вдосконаленні якості обслуговування.

ПРОЦЕСИНГОВИЙ ЦЕНТР

Продовжуючи розвиток напрямку з надання послуг Процесингового центру для українських банків, а також послуг банка-гаранта перед платіжними системами при отриманні фінансовими установами статусу афільованого члена (Affiliate member) й асоційованого члена (Associate member) у міжнародних платіжних системах (МПС) Visa International та MasterCard Worldwide відповідно, у 2009 році Процесинговий центр ПУМБ залучив до обслуговування 2 українських банків (ВАТ «Южкомбанк» і ПАТ «Всеукраїнський Банк Розвитку»).

Варто також відзначити те, що, у підтвердження статусу ПУМБ як лідера серед банків – принципівих членів МПС за кількістю залучених до обслуговування банків-асоціатів, у 2009 році ПУМБ був нагороджений відповідним сертифікатом Visa International.

Наразі послугами Процесингового центру ПУМБ користуються 34 банки-партнери. На кінець 2009 року ПУМБ разом з банками-партнерами емітував 1 759 826 платіжних карток МПС Visa International та MasterCard Worldwide, встановив 2 098 банкоматів. Таким чином, об'єднана мережа банкоматів ПУМБ, а також банків-партнерів (мережа «РАДІУС») і банкоматів АКБ «Укрсоцбанк» на кінець 2009 року склали 3 219 банкоматів.

Мережа торговельних POS-терміналів Банку та його банків-партнерів становила на кінець 2009 року 4 004 пристрої, POS-терміналів з видачі готівки – 1 606 одиниць.

З метою скорочення термінів оформлення платіжних карток для клієнтів міста Києва і регіонів Західної України, а також для створення резервної системи, у 2009 році у Київському центрі персоналізації було встановлено і запущено у промислову експлуатацію програмно-апаратне рішення персоналізації EMV-карт, розроблене ЗАТ «ПРОНІТ» (Росія) для ембосерів Matica Z20.

Важливим кроком є те, що Банком у 2009 року був пройдений аудит на відповідність вимогам стандартів безпеки даних індустрії платіжних карток (PCI DSS), що дозволило наблизитися до фінальної стадії сертифікаційного проекту. Відповідність даним стандартам підтверджує високий рівень організації заходів безпеки в Банку при обробці, збереженні та передачі даних платіжних карток.

Також у банкоматах ПУМБ і банків-партнерів був впроваджений сервіс оплати контрактних і передоплачених послуг оператора мобільного зв'язку ЗАТ «Київстар Дж.Ес.Ем.» у режимі реального часу з використанням платіжних карток.

Протягом 2009 року Банком була також продовжена робота з переведення існуючого термінального обладнання на прийом та обслуговування чіпових карток міжнародних платіжних систем. З метою розширення модельного ряду термінального обладнання еквайрінгової мережі ПУМБ і його банків-партнерів, яке підключається до ПЦ ПУМБ, було завершено EMV-сертифікацію у МПС MasterCard Worldwide, а саме отримано дозвіл МПС на обслуговування чіпових карток у банкоматах Wincor Nixdorf,

а також EMV-сертифікацію POS-терміналів марки VeriFone та Ingenico в МПС Visa International. Модельний ряд банкоматів з функцією прийому готівкових коштів (cash-in), підключення яких до процесингової системи було сертифіковано спеціалістами ПЦ, був поповнений відповідними моделями провідних виробників Diebold та Wincor Nixdorf.

ОПЕРАЦІЇ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ

Операції на фінансових ринках ПУМБ супроводжує Казначейське Управління і Управління міжнародних запозичень.

Казначейське Управління курирує ринок валютообмінних і ринок ресурсних операцій. Основними завданнями Управління є оперативне управління консолідованою валютною позицією ПУМБ та оперативне управління ліквідністю.

Купівля та продаж іноземної валюти за гривню та без її участі на українському та міжнародному валютних ринках за дорученням клієнтів банку та за власний рахунок, арбітражні валютообмінні операції проводяться з метою отримання торгового і комісійного доходів. Варто зазначити успішність роботи Казначейського Управління в минулому році, адже 2009 рік характеризувався нестабільністю курсу національної валюти, нагадуючи своєрідну гойдалку, – девальвація гривні на початку року, укріплення в середині, знову девальвація восени й укріплення наприкінці року.

Робота на ресурсному ринку України із залучення та розміщення коштів проводиться з метою отримання процентного доходу від розміщення гривневих і валютних ресурсів, проведення арбі-

тражних операцій, а також виконання норм резервування Національного банку України. У 2009 році основними інструментами ринку були «своп»-операції терміном від овернайту до трьох місяців. Діяльність Казначейського Управління на українському ресурсному ринку в минулому році можна оцінити як успішну, адже дохід від проведення арбітражних операцій у 2009 році був найбільшим за останні 10 років. Також Казначейське управління проводило «своп»-операції для закриття міжвалютного розриву в ліквідності банку.

Що стосується роботи Управління міжнародних запозичень в минулому році, то слід зазначити, що протягом 2009 року портфель міжнародних запозичень ПУМБ (в частині залучень саме УМЗ) характеризувався відносною стабільністю, і його обсяг, незважаючи на світову фінансову кризу, не зазнав істотних змін у порівнянні з його обсягом станом на кінець попереднього 2008 року (532 млн доларів США) та складав 517 млн доларів США.

Такий результат був досягнутий завдяки системному підходу менеджменту ПУМБ до реструктуризації зовнішньої заборгованості Банку. Процес реструктуризації було розпочато ще у квітні, і це дало Банку достатньо часу для детального переговорного процесу з усіма кредиторами. Консультантом Банку з питань реструктуризації було обрано HSBC Bank Plc, що є одним з найвідоміших брендів у світовій банківській системі.

В ході переговорів було досягнуто консенсусу стосовно переліку інструментів, які підлягають реструктуризації, а саме: єврооблігацій, синдікованих кредитів, двосторонніх кредитів, включаючи кредити від міжнародних фінансових установ. Кредитори Банку за зазначеними інструментами погодилися подовжити

термін погашення до кінця 2014 року. Результатом реструктуризації єврооблігацій стало внесення змін до кредитного договору, основними з яких стало відстрочення дати погашення та збільшення купона з 9,75 % до 11 %. Що стосується синдікованих і двосторонніх кредитів, то реструктуризація відбулася шляхом їх злиття в новий синдікований кредит з кінцевим строком погашення у 2014 році. Відповідний кредитний договір було підписано наприкінці 2009 року, а набрання їм чинності відбулося на початку 2010 року.

Успішна реструктуризація Банком своїх міжнародних запозичень свідчить про високий рівень довіри до Банку з боку міжнародних інвесторів та вагоме реноме акціонерної компанії ПУМБ.

Слід також зазначити, що незважаючи на роботу, яка проводилася Банком із реструктуризації іноземної заборгованості у 2009 році, всі зобов'язання за документарними операціями, враховуючи отримані кредити за операціями постімпортного фінансування, було сплачено без будь-яких затримок і відповідно до умов наданих Банком зобов'язань, навіть за відсутності у клієнта можливості вчасно надати кошти для платежу за його операцією або вчасно погасити кредит за постімпортним фінансуванням, що було залучено Банком для фінансування клієнтської операції. Саме тому ПУМБ залишився одним з двох українських банків, який рекомендовано експортно-кредитним агентством Німеччини для використання при організації фінансування операцій з цією країною. Також ПУМБ є безумовним лідером в роботі з такими державами як Індія, Пакистан, Іран, Шрі-Ланка та іншими, банки яких приймають ризики Банку без необхідності перерахування грошового покриття в банках цих країн.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ПУМБ реалізує інформаційну платформу на принципах централізованої інтеграції як старанно спроектовану і цілісну ідеологію, що визначає розвиток ІТ-архітектури Банку на роки вперед.

Стосовно найбільш значущих ІТ-рішень, впроваджених Банком у 2009 році, передусім варто відзначити той факт, що ПУМБ першим серед банків України впровадив інтеграційну платформу на основі IBM WebSphere ESB. Метою проекту було створення середовища, здатного об'єднати існуючі інформаційні потоки бізнес-додатків Банку, а також створити фундамент для переходу до сервісно-орієнтованої архітектури з використанням Enterprise Service Bus – шини даних на основі WebSphere, за допомогою якої програми Банку зможуть обмінюватися стандартизованими пакетами інформації. Впровадження єдиної магістралі для циркуляції інформації в уніфікованому форматі дозволило не лише підвищити швидкість отримання даних, але й більш повно використовувати внутрішні ресурси. У результаті ПУМБ здобув високостабільну, добре оптимізовану за продуктивністю систему ESB.

Важливим досягненням у сфері інформаційних технологій стала побудова Центру обробки даних (ЦОД). ЦОД був створений для забезпечення неперервної, безперебійної роботи Банку і його систем в режимі 24x7x365. Центр обробки даних ПУМБ є одним з найсучасніших у банківському секторі України і має запас міцності з розвитку у 40 %. Увесь комплекс обладнання, включаючи обчислювальні потужності, мережеве обладнання та інженерну архітектуру, не містить єдиної точки відмови, що забезпечує найвищий рівень надійності.

У 2009 році було здійснено також впровадження централізованого адміністрування інформаційної системи на основі Єдиної служби MS ACTIVE DIRECTORY з використанням продуктів світових брендів – Microsoft System Center та CiscoWorks. «Microsoft System Center Configuration Manager 2007» забезпечує централізоване розгортання програмного забезпечення, відстеження його використання окремими користувачами і збір додаткової інформації про робочі станції. «Microsoft System Center Operations Manager 2007» дає можливість детального моніторингу з метою забезпечення безперебійної роботи розподілених служб і серверів. Крім підвищення надійності та керованості, результатом проекту стало більш якісне обслуговування та істотне скорочення витрат на управління ІТ-інфраструктурою.

Ще одним важливим нововведенням у сфері інформаційних технологій стало впровадження серверної системи BladeCenter, що закликає допомогти у вирішенні найбільш серйозних проблем центрів обробки даних, серед яких: обмеженість простору, керованість, масштабованість, місткість запам'ятовуючих пристроїв, продуктивність, охолодження і живлення. Сервери Blade-архітектури забезпечують прискорену установку, вимагають меншої кількості обслуговуючого персоналу і коштують менше, ніж традиційні серверні рішення, що дозволяє знизити вартість ІТ-інфраструктури.

Крім того, Банком була створена програмно-апаратна платформа на технології віртуалізації на основі продукту VMware. Цей підхід забезпечив високий ступінь доступності додатків, адаптованість під зміни вимог і можливість централізованого управління всією ІТ-інфраструктурою філій. За допомогою засобів віртуалізації і серверів досягається економія енергоспоживання.

З метою захисту інформації ПУМБ продовжує застосовувати передові інформаційні технології і процедури. Так, у минулому році ПУМБ першим з українських банків розпочав використання засобів інноваційного криптографічного захисту – чіп-карт eToken. Це дозволило інтегрувати системи контролю й управління доступом до фінансових даних. Таким чином, був досягнутий максимальний рівень захисту інформації і доступу до клієнтських даних.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Напрямок управління ризиками в ПУМБ протягом 2009 року реалізовували два окремих підрозділи – Управління ринкових та операційних ризиків і Управління кредитних ризиків.

Управління ризиками в Банку характеризується прозорим, ступінчастим та структурованим процесом, який охоплює всі відповідні бізнес-підрозділи й органи Банку – від точок продажу до Наглядової Ради.

Щодо діяльності Управління ринкових та операційних ризиків, то одним з ключових аспектів його роботи у 2009 році було управління ліквідністю Банку. Криза 2008 року призвела до істотного відтоку ресурсної бази у I кварталі 2009 року, а також до погіршення платіжної дисципліни клієнтів-позичальників. Всупереч цим обставинам, консервативна політика Банку з підтримки ліквідності дозволила зберегти неперервність бізнес-процесів в кризовий і посткризовий періоди.

Для подальшої стабілізації ліквідності банку та підвищення її стійкості ПУМБ звернувся до Національного банку України за кредитом рефінансування.

Окрім того, засідання Комітету з управління активами та пасивами почали проводитися в щотижневому режимі, що дозволило Банку оперативно реагувати на мінливу ринкову ситуацію. Також було розроблено ряд адміністративних і цінових заходів з утримання ресурсної бази, серед яких встановлення лімітів і підвищення ставок. Ці дії дозволили Банку вже у II кварталі 2009 року стабілізувати депозитний портфель, що надалі дало змогу спостерігати його стійке зростання.

Заходи щодо стабілізації ліквідності банку, які були проведені у 2009 році, дають цілковиту підставу вважати, що у 2010 році рівень ліквідності дозволить ПУМБ зберегти неперервність бізнес-процесів і високу якість обслуговування клієнтів, розвивати нові напрями бізнесу, а також з упевненістю дивитися в майбутнє.

Стосовно питань валютного ризику, слід відзначити, що в середині 2009 року Національний банк України з метою стабілізації курсу національної валюти істотно змінив правила розрахунку валютної позиції. Це призвело до «подовження» позиції ПУМБ в іноземних валютах, як і передбачалось новими правилами.

Для скорочення «довгої» позиції в іноземних валютах, враховуючи властивості роботи у національному правовому і адміністративному полі, вимушеною мірою для ПУМБ був продаж іноземної валюти. Проте ці дії привели до того, що згідно з МСБО позиція Банку стала «короткою», і ПУМБ став схильним до валютного ризику в умовах девальвації національної валюти.

У напрямку работ з клієнтами-фізичними особами Управлінням кредитних ризиків з метою мінімізації збитків Банку і подолання наслідків кризи, а також стабілізації фінансового становища приватних клієнтів, були розроблені та стандартизовані інструменти і методологія реструктуризації кредитної заборгованості, визначена пріоритетність і основні умови їх застосування. В межах проведення реструктуризації Банком у 2009 році вживались заходи з покращення структури кредитних угод (надання додаткового забезпечення, гарантій та інше). У кожному випадку для окремого позичальника рішення про надання і застосування інструментів реструктуризації приймаються централізовано. Ці заходи, а також механізми превентивного виявлення потенційно проблемних кредитів, дозволяють Банку контролювати обсяги і динаміку прострочених зобов'язань.

Для забезпечення оцінки прибутковості бізнес-напрямків було розроблено прогностичні моделі, що забезпечують розрахунки втрат від кредитних ризиків, а також створено методологію встановлення ціни кредитних продуктів з урахуванням розміру ризиків.

До того ж у 2009 році ПУМБ спільно з компанією «Experian CIS Limited» була розпочата робота над проектом, з виконанням якого Банк буде мати у своєму розпорядженні систему прийняття кредитних рішень, бізнес-процеси і методи управління кредитним портфелем, що відповідають найвищим світовим стандартам у сфері управління кредитними ризиками. Протягом 2009 року у співробітництві з компанією «Experian CIS Limited» на засадах передової у даній галузі світової практики було опрацьовано:

- бізнес-процес кредитування у роздрібному бізнесі по заставним кредитним продуктам;

- стратегію прийняття кредитних рішень у роздрібному бізнесі по заставним кредитним продуктам;
- проект впровадження автоматизованої системи підтримки прийняття кредитних рішень у роздрібному бізнесі на базі програмних продуктів компанії «Experian CIS Limited» (у стадії завершення).

З метою забезпечення функціонування розроблених бізнес-процесів, автоматизованої системи прийняття кредитних рішень і управління портфелем у роздрібному бізнесі в Банку проводиться робота з впровадження оновленої ІТ системи обслуговування клієнтів (Front Office System).

Що стосується реалізації дій Управління кредитних ризиків у сфері роботи з корпоративними клієнтами, то з метою подолання наслідків кризових явищ ризик-менеджментом ПУМБ були переглянуті загальні підходи до кредитування, серед змін до яких можна виділити такі основні:

- заборонено бланкове кредитування та операції, рівень ризику яких не можливо якісно оцінити і проконтролювати (інвестиційні проекти, операції asset-based);
- прийняті більш жорсткі вимоги до фінансового стану позичальників;
- знижено валютні ризики (за 2009 рік заборгованість по валютним кредитам скоротилась, що позитивно вплинуло на структуру кредитного портфеля – доля валютного портфеля корпоративних клієнтів суттєво зменшилася);
- прийняті більш жорсткі вимоги з обмеження концентрації кредитного ризику.

Також Банком здійснювались заходи зі стабілізації діяльності позичальників, які постраждали внаслідок кризових явищ в економіці, причому обґрунтуванням для змін умов реструктуризації ставав поглиблений аналіз економічної і фінансової діяльності боржників. Банк націлений на забезпечення ринкової доходності та посилення структури кредитних проектів (оформлення додаткового забезпечення, порук, гарантій; контроль за грошовими потоками тощо).

У 2009 році ПУМБ, залучивши консалтингову компанію «McKinsey & Company», реалізував стратегічний проект реорганізації процесів моніторингу та збору кредитної заборгованості корпоративних клієнтів і утворив окремий структурний підрозділ з роботи з боржниками на стадії ранньої простроченої заборгованості – Управління врегулювання простроченої заборгованості.

На основі кращого з європейського досвіду в ПУМБ впроваджено та успішно застосовується на практиці системний підхід до визначення оптимальної стратегії роботи з боржниками з ранньою простроченою заборгованістю, метою якого є досягнення найбільш прибуткового та найменш ризикового виходу Банку з кредитного проекту.

Нова методика роботи з боржниками завдяки професійній роботі співробітників Банку та прозорій системі звітності викликала вдосконалення діючих бізнес-процесів у корпоративному бізнесі та принесла позитивні результати у скороченні ранньої простроченої заборгованості.

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПУМБ завжди був одним з кращих працедавців – компанією, для якої головною цінністю були й є працівники. Банк застосовує різноманітні сучасні й актуальні підходи до підбору, розвитку і мотивації персоналу.

З метою додержання високого рівня обслуговування клієнтів в ПУМБ функціонує багаторівнева система підготовки персоналу. Розвивається інфраструктура внутрішнього корпоративного навчання. Так, у 2009 році на додаток до існуючих форм впроваджено новий проект «Стандарти обслуговування клієнтів» для касових працівників і проект підготовки керівників середньої ланки з навичок планування і контролю діяльності підрозділу. Висококваліфіковані фахівці Банку і корпоративний тренер проводять професійні внутрішні семінари. Залучення до проведення навчальних заходів саме працівників Банку дозволяє максимально ефективно організувати підвищення кваліфікації персоналу відповідно до вимог Банку.

Для підвищення якості навчання і контролю цього процесу у 2009 році було впроваджено тестування працівників ПУМБ для перевірки знання законодавчих і нормативних документів. Також було продовжено розвиток електронного дистанційного навчання – розпочато підготовку третього його курсу, спрямованого на касових працівників Банку. Завдяки такій організації навчання персоналу ПУМБ має можливість мобільно реагувати на зміни ринкової ситуації і здійснювати підготовку спеціалістів згідно з вимогами часу, корпоративними стандартами Банку.

ПУМБ постійно удосконалює комплексну систему мотивації, спрямовану на заохочення персоналу до досягнення високих результатів праці. Цю роботу Банк продовжував і в минулому році.

У 2009, як і в попередні роки, в ПУМБ було проведено кілька загальнобанківських конкурсів.

Одним з них є щорічний конкурс професійної майстерності «Кращий у професії», в якому визначаються номінанти з різних напрямків діяльності Банку – корпоративного і роздрібного бізнесу, платежів, розрахунків з внутрішньобанківських і банківських операцій, грошового обігу, неторгових і касових операцій, інформаційних технологій, роботи з персоналом тощо.

У межах масштабного проекту з удосконалення бізнес-процесів у роботі Корпоративного блоку Банку був проведений конкурс «Унікальний шанс». До реалізації проекту були залучені досвідчені зовнішні експерти, а для його супроводу були виділені три штатні одиниці, заповнення яких передбачалося на конкурсній основі серед працівників Банку. Конкурс проводився відкрито. У ньому міг взяти участь будь-який працівник Банку незалежно від посади і регіону, в якому він працює. «Унікальний шанс» викликав чималий інтерес серед працівників Банку. У результаті декількох етапів відбору були визначені фіналісти, які протягом шести місяців, співпрацюючи з представниками міжнародних компаній, отримували унікальний досвід з побудови нової моделі механізму впровадження бізнес-процесів, який надалі зможуть застосувати у будь-якому напрямку своєї діяльності.

Для рівномірного розподілення навантаження на працівників Банку проводилася робота з нормування праці. У 2009 році з пе-

реходом на новий програмний продукт, що автоматизував облікові операції, було проведено нормування праці робітників, відповідних за розрахунки з персоналом.

Протягом звітної періоду також був зроблений аналіз причин плинності кадрів шляхом анкетування працівників, які звільнилися та їх безпосередніх керівників. При цьому статистична плинність персоналу у 2009 році склала 7,7 %, а плинність, яка пов'язана з виходом з компанії за власним бажанням, – 6,8 %.

Уже стала традицією активна співпраця Банку з вищими навчальними закладами. Так і у 2009 році Банк забезпечив багатьох студентів місцем практики, надав матеріали для написання курсових і дипломних робіт, кращим з практикантів запропонував працевлаштування.

УЧАСТЬ У ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Участь у житті українського суспільства – важлива складова частина діяльності Першого Українського Міжнародного банку від дня заснування установи, що є підтвердженням його соціальної орієнтованості. Одна з невід'ємних засад стратегії Банку – реалізація програм у сфері соціальної відповідальності бізнесу, підтримка значущих національних культурних заходів, допомога медичним й освітнім установам.

Соціальна політика засновується на чітко визначених цільових пріоритетах (культура, медицина, освіта) й, у той же час, має конкретну регіональну прив'язку і специфіку.

У 2009 році реалізація добродійних і спонсорських проектів здійснювалася за такими напрямками:

- надання допомоги громадським організаціям, мало-забезпеченим категоріям громадян, ветеранам Великої Вітчизняної війни;
- надання допомоги медичним закладам, організаціям охорони здоров'я;
- у межах співпраці з органами влади у містах присутності філій.

Протягом дванадцяти років Банк надає щомісячну фінансову допомогу Територіальному центру соціального обслуговування пенсіонерів та непрацездатних громадян Ворошиловського району міста Донецька. З 1998 року ПУМБ виділяє кошти на підтримку Організації ветеранів Великої Вітчизняної війни Ворошиловського району міста Донецька.

З 1997 року Банк надає допомогу Донецькому дитячому онкогематологічному центру «Надія». У 2008-2009 роках за ініціативою ПУМБ була розпочата та успішно проведена акція «Надія на життя» зі збору коштів на придбання спеціального обладнання для сепарації крові. В акції взяли участь працівники, партнери і клієнти Банку. За час її проведення на рахунок центру «Надія» надійшли кошти у розмірі 262 тис. гривень. Придбано обладнання виробництва Німеччини «Klimaх-100» (у тому числі планшетний помішувач для зберігання тромбоцитів у стані руху зі спеціальними витратними матеріалами).

Більш як одинадцять років до Головного офісу ПУМБ у Донецьку на новорічні ранки запрошуються діти з багатодітних і малоза-

безпечених сімей міста. Понад шістсот малюків – гостей казкового свята щорічно отримують чудові подарунки від Діда Мороза. Не став винятком і 2009 рік.

Протягом шістнадцяти років Банк не залишає без своєї пильної уваги молодих обдарованих танцівників балету, надаючи підтримку «Школі хореографічної майстерності Вадима Писарєва», єдиному у регіоні закладу подібного профілю, в якому навчаються 120 дітей. Традиційно Банк продовжив підтримку хореографічного напрямку і в минулому році.

Також ПУМБ виділяє та перераховує кошти для виплати іменних стипендій студентам, які навчаються в Університеті банківської справи Національного банку України (м. Київ).

ПЕРСПЕКТИВИ НА 2010 РІК

ПУМБ і надалі планує здійснювати політику, що базується на засадах додержання інтересів клієнтів, акціонерів і співробітників Банку.

У 2010 році ПУМБ має намір зміцнити позиції у корпоративному і роздрібному сегментах банківського ринку, розширити присутність у сегменті малого і середнього бізнесу.

Вирішуючи завдання підвищення ефективності діяльності, Перший Український Міжнародний Банк у 2010 році зосередиться на управлінні якістю кредитного портфеля і посилить контроль різноманітних ризиків. Крім того, в планах на 2010 рік – відновлення кредитування клієнтів, формування ефективної політики взаємодії з цільовими групами клієнтів. Реалізація проектів

із внутрішнього вдосконалення Банку, оптимізація й удосконалення бізнес-процесів, поліпшення якості обслуговування мають за мету забезпечити задоволеність найвимогливіших клієнтів. У 2010 році ПУМБ не планує відкривати нові відділення, але Банк і надалі буде ставати ближчим і доступнішим до клієнтів через розвиток альтернативних каналів продажу, в тому числі Internet Banking, call-центр.

Від імені Правління я хочу висловити подяку всім працівникам ПУМБ за роботу протягом минулого року. Зростання вашого професіоналізму, прагнення виконувати свою щоденну роботу

якомога краще є головною запорукою досягнення Банком цілей, встановлених акціонерами. Особлива подяка клієнтам за довіру нашому Банку. ПУМБ завжди прагне бути Банком першого вибору для українських підприємств, інноваційним і комфортним фінансовим партнером для приватних клієнтів.

Костянтин Вайсман

Голова Правління ПУМБ

Київ – Донецьк, квітень 2010 року